Bill M.M.
Institute for Regional Studies named after M.I. Dlyshnyi,
National Academy of Sciences of Ukraine

THE FACTORS OF SELF-ORGANIZATION OF MIGRANT WORKERS IN THE PLANE OF THE SOCIO-CULTURAL CONSEQUENCES OF MIGRATION

Summary
The genesis of the factors of self-organization of migrants in the context of the preservation of their ethnic and cultural identity is investigated. The main reasons and goals of self-organization of migrants are characterized. The role of the Diaspora in terms socio-cultural impact on the population of Ukraine is proved. The main spheres of influence of the Diaspora which are reflected through cultural and artistic, financial and managerial activities are systematized. The concept of socio-cultural influence of the Ukrainian Diaspora for internal and external measurements is proposed.
Keywords: self-organization of migrants, the genesis of factors, socio-cultural influence, Diaspora, ethnic and cultural identity.

УДК 336.71

РЕІНЖИНІРИНГ МЕХАНІЗМУ БАНКІВСЬКОГО КРЕДИТУВАННЯ

Богданова К.А.
Київський національний торговельно-економічний університет

У статті досліджено ґенезу наукової думки щодо сутності реінжинірингу бізнес-процесів. Проведено аналіз та визначено тенденції розвитку банківського кредитування. Виявлено актуальні проблеми банківського кредитування та запропоновано способи їх вирішення на основі концепції реінжинірингу. Вперше визначено передумови та особливості проведення реінжинірингу механізму банківського кредитування. Обґрунтовано напрями та методологію реінжинірингу механізму банківського кредитування.
Ключові слова: банк, кредитний механізм, кредитний портфель, оптимізація, реінжиніринг, трансформація.

Постановка проблеми. У сучасний складний для української банківської системи період увага банківського менеджменту повинна приділятись не тільки вирішення поточних завдань, пов'язаних із підтриманням стабільної роботи фінансових установ, а й на проблеми стратегічного управління, визначення перспективних напрямів і форм організації діяльності. Особливої гостроти це питання набуває у сфері кредитування, як одного з основних видів банківської діяльності. Кризові явища обумовили введення обмежень на кредитування з боку регулятора, збільшення частки прострочених кредитів, зменшення обсягів тимчасово вільних коштів банків, зростає вартість кредитних ресурсів, що у свою чергу призвело до погіршення якості кредитного портфелю банків. У зв'язку з цим виникає гостра необхідність пошуку перспективних напрямів реформування системи банківського кредитування, зокрема: вдосконалення механізму взаємодії банків з клієнтами, а також проведення стрес-тестування, яке дозволить виявити й проаналізувати негативний вплив різноманітних ризик-факторів, та врахувати результати такого тестування при розробці моделей банківського обслуговування. Це означає, що банкам необхідно розробити адекватні стратегії удосконалення кредитної діяльності. Одним із найбільш ефективних інструментів для вирішення цих завдань може стати реінжиніринг, який застосовується у світовій практиці уже більше двадцяти років. Досвід закордонних банків підтверджує, що за допомогою цього інструменту фінансовим установам вдається досягати конкурентних переваг, підвищувати доходи та одночасно скорочувати витрати, а також швидко реагувати на зміни кон'юнктури ринку. Однак, успішність використання даного інструменту напряму залежить від правильності трактувати його сутності, усвідомлення особливостей, переваг та проблем пов'язаних з його реалізацією. Вищезазначене обумовлює актуальність досліджень присвячених реінжинірингу механізму банківського кредитування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Економічною наукою напрацьований значний доробок у сфері реінжинірингу. Виникнення концепції реінжинірингу бізнес-процесів пов'язують з працями М.Хаммера, Дж.Чампі та Т.Давенпорта. Суттєвий внесок у розвиток теорії реінжинірингу зробили такі відомі вчені, як: Р. Манганеллі, М. Клейн, В. Репін, П. Страссман. Банківська діяльність також не залишилася поза увагою вчених, які займалися проблемою реінжинірингу, оскільки вона вважається одним з найскладніших об'єктів управління. Реінжинірингу банківського бізнесу присвячені роботи зарубіжних науковців, зокрема П. Аллена та А.В. Тютюнника. Упродовж останніх років дослідження особливостей реінжинірингу у банківській сфері проводять також вітчизняні практики та науковці – Г. Азаренкова, О. Вовчак, О. Деркач, В. Міщенко. Проблемам банківського кредитування присвячено численні праці як зарубіжних, так і вітчизняних авторів, зокрема: Е. Долана, О. Заруби, О. Кириченка, П. Роуза, Т. Костеріної та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Віддаючи належне науковим напрацюванням вчених із даної проблематики слід зауважити, що переважна більшість досліджень присвячена реінжинірингу окремих бізнес-процесів, у той час, як зростання чутливості банків до впливу несприятливих комерційних, фінансових та

© Богданова К.А., 2015

економічних обставин обумовлює необхідність проведення системних змін на рівні всього механізму банківського кредитування.

Мета статті. Головною метою наукового дослідження є теоретико-методологічне обґрунтування та розробка практичних рекомендацій щодо підвищення ефективності механізму банківського кредитування на основі застосування інструментів і методів реінжинірингу.

Виклад основного матеріалу. Термін «реінжиніринг» є відносно новим, а його зміст досі неоднозначно тлумачиться науковцями та фінансовими менеджерами. Це обумовлює необхідність систематизації наукових досліджень присвячених теоретичним основам реінжинірингу.

Термін «реінжиніринг» запозичений з англійської мови і спочатку мав суто технічне значення. Він складається з сутнісної основи «інжиніринг» (від англ. engineering) з приставкою «ре-» (від лат. re-), що дослівно означає поновлення, розвиток технічної діяльності на наступному рівні.

Передумовою застосування концепції реінжинірингу у фінансово-економічній сфері, стало введення у наукову термінологію поняття «фінансовий інжиніринг». Зокрема, в 1988 році Дж. Фіннерті у своїй праці «Фінансовий інжиніринг в сфері корпоративних фінансів» (Finnerty J. D. Financial Engineering in Corporate Finance: An Overview) визначив, що фінансовий інжиніринг включає в себе проектування, розробку і реалізацію інноваційних фінансових інструментів і процесів, а також творчий пошук нових підходів до вирішення проблем в галузі фінансів. На думку Дж. Ф. Маршала, В.К. Бансала, інжиніринг передбачає використання нових способів реалізації вже відомої ідеї, або ж об'єднання вже існуючих технологій або процесів для створення нових інструментів, пристосованих до конкретних ситуацій [10, с. 32]. Приклади такого роду інжинірингу включають випадки застосування вже існуючих інструментів для зменшення комерційними організаціями фінансових ризиків, зниження вартості фінансування, отримання вигоди від використання особливостей бухгалтерського обліку, спеціальних знань податкового законодавства. Прогресивні наукові тенденції широко впроваджувались у практичну діяльність фінансових установ, у 1991 році в США навіть була створена Американська асоціація фінансових інженерів (American Association of Financial Engineers), або скорочено AAFE. Асоціація має статус некомерційної організації, призначена для надання послуг своїм членам, які активно зайняті практичною діяльністю в галузі фінансового інжинірингу [2, с. 41-42].

На початку 1990-х рр., Томасом Дейвенпортом (Thomas H. Davenport) було запропоновано підхід до перепроектування робочих процесів, який передбачав створення нових робочих стратегій, власне проектування процесів, а також впровадження змін в їх технологічні, людські та організаційні аспекти [5, с. 6]. Т. Дейвенпорт зазначав, що раніше інформаційні технології використовувалися в основному для перепроектування виробничих функцій, які виконувалися «індустріальними інженерами» (industrial engineers). Результати ж окремих спроб застосування цього інструменту для перепроектування офісної роботи та сфери послуг були незадовільними.

Свій підхід Т. Дейвенпорт і його співавтор Джеймс Шорт (James E. Short) назвали «новою індустріальною інженерією» та виклали його теоретичні засади в опублікованій влітку 1990 однойменній статті. Однак, у статті Майкла Хаммера, яка вийшла кілька тижнів потому, підхід до перепроектування робочих процесів організації отримав назву «реінжиніринг» (Michael Hammer. Reengineering Work: Don't Automate, Obliterate). І саме застосуванню даного неологізму віддала перевагу управлінська та академічна спільнота.

Перша ж велика робота М. Хаммера про реінжиніринг – «Реінжиніринг корпорації: маніфест революції в бізнесі», написана у співавторстві з Джеймсом Чампі (James Champy), видана у квітні 1993 р., поклала початок цілому руху і внесла помітний внесок у популярність процесної філософії в управлінні [11, с. 215-219].

Після публікації робіт М. Хаммероа розпочалася справжня боротьба за пріоритети у трактуванні, ідеологічне лідерство, першість у засобах і методах реалізації реінжинірингу. Найбільш аргументована критика ідей М. Хаммера була представлена П. Страссманом. Він запропонував використовувати більш помірний підхід до реформування організації, назвавши його «удосконалення бізнес-процесів» («Business Process Improvement», за аналогією з терміном М. Хаммера «Business Process Reengineering»). П. Страссман зазначив, що прихильники реінжинірингу упустили необхідність широкої підтримки впроваджуваних змін не лише керівництвом, але що важливіше – конкретними виконавцями на місцях, до того ж процес покращень повинен бути поступовим і тривати стільки, скільки існує компанія, протиставляючи поступовість «одноразовій шоковій терапії», запропонованої М. Хаммером [12, с. 137].

Російський науковець В.В. Рєпін, розвиваючи ідеї М. Хаммера, зробив спробу не лише докладніше розкрити теоретичні основи процесного підходу, а й описати механізм здійснення реінжинірингу, ґрунтуючись переважно на власному консалтинговому досвіді. Відкрито не критикуючи ключові положення теорії М. Хаммера, В.В. Рєпін між тим виділив ряд «суттєвих помилок щодо процесного підходу». Так М. Хаммер стверджував, що основна проблема традиційних структур в тому, що вони розбивають процес на частини і значно ускладнюють його реалізацію через те, що інформація передається тільки по вертикалі у відповідності з ієрархією управління. В.В. Рєпін висловив думку, що уявлення процесів ідеально прямими і горизонтальними є «абстрактним, відірваним від життя і марним на практиці» [13, с. 295-312]. В.В. Рєпін неодноразово підкреслював думку, що перебудову бізнес-процесу потрібно здійснювати таким чином, щоб він не виходив за рамки підрозділів. Запропонована ним реорганізація вже носить не такий кардинальний характер, по суті, зберігаючи первісну ієрархічну структуру організації і зв'язки між підрозділами.

Розвиток ідей М. Хаммера, який запропонував компаніям здійснити значний прорив шляхом кардинальної перебудови структури «від функцій до процесів», призвело до значного пом'якшення початкової концепції реінжинірингу. Він став сприйматися не настільки революційно, швидше, як поступове і постійно здійснюване вдосконалення наявних бізнес-процесів з метою їх оптимізації (табл. 1).

Результатом двадцятирічної еволюції реінжинірингу стало його об'єднання з концепцією управління якістю TQM (Total Quality Management), що забезпечило йому друге життя [12, с. 139-140].

Нині ряд науковців стверджує, що реінжинірингу доцільно піддавати не тільки бізнес-процеси, а й будь-які напрямки діяльності, пов'язані з процесами стратегічного управління на підприємстві, які дають змогу досягти конкурентних переваг [4, с. 407-408].

Таблиця 1

Еволюція поняття реінжиніринг*

№ п/п	Критерій	Початкові ідеї про реінжиніринг	Сучасне уявлення про реінжиніринг
1.	Темп змін	Кардинальні зміни	Поступові зміни
2.	Відправна точка змін	Побудова бажаних процесів з «чистого аркушу»	Удосконалення існуючих процесів
3.	Тривалість змін	Одноразові зміни	Постійні зміни
4.	Напрямок змін	Зверху-вниз	Одночасно зверху-вниз і знизу-вверх
5.	Ризик невдачі змін	Високий	Низький
6.	Деталізація при моделюванні бізнес-процесів	Висока	Помірна

**Складено автором на основі [12, с. 140]; [13, с. 295-312]*

На сьогоднішній день важливу роль в розвитку української економіки і її банківської сфери зокрема відіграє удосконалення кредитного механізму як елемента кредитної системи в цілому. В науковій літературі існують різні підходи до визначення кредитного механізму, як правило, його розглядають виходячи з функцій та ролі в економіці. Під механізмом банківського кредитування можна розглядати сукупність елементів, що обумовлюють спосіб організації та використання перерозподільчої функції кредиту в частині надання грошових коштів позичальнику в тимчасове користування на основі платності. Іншими словами банківський кредитний механізм – це сукупність засобів, важелів, стимулів, форм, методів і умов кредитування [9, с. 191-192].

На сучасному етапі частка кредитів у загальних активах банківської системи сягає близько 70%. Це означає, що цей вид банківської діяльності потребує особливої уваги. За останні роки у розвитку банківського кредитування простежуються як позитивні, так і негативні тенденції (рис. 1).

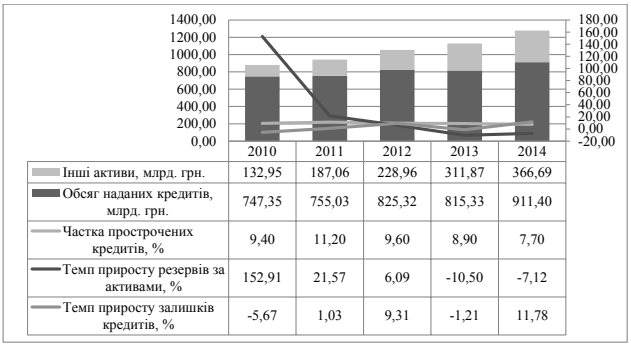

	2010	2011	2012	2013	2014
Інші активи, млрд. грн.	132,95	187,06	228,96	311,87	366,69
Обсяг наданих кредитів, млрд. грн.	747,35	755,03	825,32	815,33	911,40
Частка прострочених кредитів, %	9,40	11,20	9,60	8,90	7,70
Темп приросту резервів за активами, %	152,91	21,57	6,09	-10,50	-7,12
Темп приросту залишків кредитів, %	-5,67	1,03	9,31	-1,21	11,78

Рис. 1. Динаміка кредитного портфелю банківської системи України протягом 2010-2014 рр. (станом на 01.01)*

**Складено автором за даними [14]*

Як видно із рис. 1 протягом 2010-2013 рр. спостерігається тенденція до збільшення обсягів кредитів банківської системи України. Незначний спад спостерігався лише у 2009 та 2012 роках – 5,67% та 1,21% відповідно. При цьому варто відзначити, що питома вага кредитів у загальному обсязі активів дещо скоротилася. Частка прострочених кредитів має тенденцію до зменшення. Станом на початок 2014 року вона становила 7,70% від загального обсягу кредитів, а найбільшого значення досягла у 2010 році – 11,20%. Позитивною тенденцією є те, що обсяги резервів у 2012 та 2013 роках скорочувалися на фоні зростання темпів приросту кредитів.

Однак, 2014 рік приніс багато змін, що не могло не позначитися і на стані кредитного портфелю. Протягом поточного року відбулося зменшення залишків за кредитами, наданими в національній валюті на 8,6% – до 545,2 млрд. грн. Це відбулося за рахунок зменшення залишків за кредитами, наданими як юридичним особам на 4,7% до 438,3 млрд. грн., так і фізичним особам на 12,0% – до 107,2 млрд. грн.

Залишки за кредитами в іноземній валюті знизилися на 22,1% – до 30,0 млрд. дол. США (у доларовому еквіваленті), у тому числі юридичних осіб – на на 21,5% – до 23,7 млрд. дол. США, фізичних осіб на 24,2% – до 6,3 млрд. дол. США.

При цьому варто відзначити, що частка прострочених кредитів на початок грудня сягнула 12,3% від загального обсягу кредитного портфеля та встановила новий екстремум, перевищивши значення 2011 року (11,20%) [14].

Насправді, як в Україні, так і за кордоном банки функціонують в умовах ринкової невизначеності, високої конкуренції та значного контролю з боку різних державних і громадських організацій. Однак, першопричина проблем української банківської системи полягає не лише в цьому, а багато в чому викликана внутрішньою організацією самих кредитних установ.

Імпульсами проведення реінжинірингу кредитного механізму в банках є зовнішні і внутрішні чинники. Зовнішні вимагають грамотного регулювання та здійснення нагляду за банківською системою з метою досягнення конкурентоспроможності вітчизняної банківської системи; внутрішні – переслідують мету вдосконалення організаційного потенціалу самого банку.

До зовнішніх імпульсів реінжинірингу банківського механізму кредитування можна віднести наступні фактори:

- інтеграція у світове співтовариство та пов'язані з цим вимоги міжнародних органів;
- світові тенденції клієнтоцентричності, постійно зростаючі вимоги споживачів [3, с. 75].

Разом з тим існують передумови реінжинірингу механізму банківського кредитування, що мають внутрішнє походження.

По-перше, застосування реінжинірингу кредитного механізму пов'язане з виникненням ризику неотримання або недоотримання необхідних прибутків та з імовірністю неефективного використання ресурсів. Реінжиніринг механізму кредитування банку необхідно проводити з метою зменшення розривів у вхідних фінансових потоках, виникнення яких може призвести до неспроможності банку виконувати свої зобов'язання перед вкладниками та надавати нові кредити [1, с. 16-17].

По-друге, існує проблема роз'єднаності дій співробітників. Наприклад, у здійсненні кредитування бере участь кілька ланок організаційної структури банку. При цьому ні окремий співробітник, ні навіть група не знають всі технічні деталі. Часто співробітники погано розуміє свою роль у загальному процесі і не має повного уявлення про нього. За таких умов у разі впровадження нових продуктів не можна відповісти чітко на питання: де стався збій; де і чому виникають «вузькі місця».

По-третє, організаційні структури та системи управління змінами в банку є недосконалими і мають, як правило, формальний характер. Основною

проблемою є домінування функціонального управління, що породжує безліч труднощів. Поділ банку на відділи призводить до того, що система оцінки роботи кожного відділу відірвана від результативності діяльності банку в цілому. Тому відділи прямо не зацікавлені в загальних результатах, більше того, внутрішня конкуренція між ними призводить до руйнівних наслідків для банку. Співробітники функціонально орієнтованих структур більше турбуються про виконання своїх функціональних обов'язків, ніж про досягнення місії банку [3, с. 75].

Великі функціональні підрозділи діють ізольовано один від одного, а міжфункціональне управління є доволі слабким. У цих умовах статус, влада, можливість контролю, амбіції мають для людей суттєво більше значення, ніж ефективність, горизонтальне співробітництво і служіння інтересам споживачів [7, с. 24-25].

Основні зусилля у процесі здійснення проектів реінжинірингу кредитного механізму банку повинні бути спрямовані на ліквідацію «зайвих» операцій, оптимізацію процесів супроводження бізнесу і підвищення ефективності процесу кредитування.

Очевидно, що оптимізація окремих функцій, хоч і сприяє підвищенню якості роботи банку, не може розглядатися як реінжиніринг, оскільки мета останнього – встановлення міжфункціональних зв'язків, створення основ для командної роботи персоналу.

Зарубіжна практика свідчить, що успішне здійснення програм реінжинірингу потребує поєднання чотирьох моментів. По-перше, поточне функціонування повинно бути настільки незадовільним, щоб реально спонукати керівництво і весь колектив до активних дій. По-друге, потрібно, щоб вигоди майбутніх змін були очевидні і достовірні для всіх. По-третє, необхідне усвідомлення потреби у змінах з боку саме керівництва, оскільки без твердої підтримки зверху будь-яка програма приречена на фіаско. І, нарешті, це охоплення всієї організації, оскільки у реінжинірингу бізнесу трансформуються не просто процеси – трансформується мислення колективу. Персонал повинен бути налаштованим на рішучу і швидку перебудову не тільки і не стільки організаційної структури банку, хоч, на жаль, саме так часто відбувається на практиці. У центрі уваги повинна бути докорінна зміна самого характеру роботи кожного співробітника і його робочого оточення – готовність і вміння виконувати розширене коло операцій, нести відповідальність не тільки за свої власні дії, а і за результати спільної роботи [7, с. 25-28].

При проведенні реінжинірингу механізму кредитування в банках повинні бути враховані особливості їх діяльності, зокрема:

- висока ризикованість кредитних операцій вимагає обмеження повноважень виконавців у прийнятті рішень;

- жорстка регламентація правил проведення операцій з боку регулятора потребує обов'язкового врахування вимог НБУ щодо правил проведення операцій;

Таблиця 2

Напрями вдосконалення кредитного механізму банку на основі концепції реінжинірингу*

№ п/п	Недоліки банківського кредитного механізму	Заходи реінжинірингу
1.	Роз'єднаність дій співробітників, включених до процесу кредитування (у здійсненні кредитування бере участь кілька ланок організаційної структури банку).	Ліквідація функціональних бар'єрів і «анклав» у вигляді окремих відокремлених спеціалізованих підрозділів. Існує потреба у створенні міжфункціональних підрозділів.
2.	Відсутність чітко визначених потенційних груп клієнтів та їх основних інтересів.	Забезпечення динамічної розробки програм розвитку кредитування, з метою чіткої диференціація кредитної політики по відношенню до клієнтів великого,середнього і малого бізнесу та індивідуальних позичальників.
3.	Порушення принципу забезпеченості кредитування, зокрема складна процедура реалізації заставного майна.	Створення міжбанківської системи отримання інформації щодо недобросовісних поручителів та заставодавців. Проведення коригування чинного законодавства з огляду на практику вирішення судами спорів, пов'язаних із застосуванням закону України «Про заставу». Скорочення повноважень Державної виконавчої служби, зокрема закріплення за банками функції вибору торгуючої організації при реалізації заставного майна, зобов'язавши їх при цьому реалізовувати заставне майно за справедливою вартістю з метою захисту інтересів позичальників. Зменшення витрат по виконавчому провадженню та посилення відповідальності за бездіяльність або допущення порушень з боку державного виконавця.
4.	Обмежений доступ до кредитних історій потенційних позичальників із-за поганого обміну інформацією між бюро кредитних історій, особливо між тими, які належать банківським групам.	Розвиток механізмів співпраці між бюро кредитних історій за принципом єдиної точки доступу. Створення галузевої асоціації кредитних бюро та центрального каталогу кредитних історій державою, що допоможе зменшити фрагментацію відповідних даних. Забезпечення доступу до державних баз даних.
5.	Висока ризикованість кредитних операцій	Створення на базі CRM-технологій механізму постійного моніторингу якості менеджменту, аналізу фінансового стану і рахунків позичальника-юридичної особи, що буде вчасно сигналізувати про назріваючі проблеми у відносинах з клієнтом.
6.	Недобросовісна поведінка позичальників	Запровадження аналізу міграції заборгованості для кожної групи позичальників з використанням сучасних економіко-математичних методів.
7.	Недосконаліть нормативно-правової бази і всієї системи регулювання кредитної діяльності	Прийняття Закону України «Про банківське кредитування» з урахуванням об'єктивних законів функціонування кредиту, принципів та умов організації кредитування, де будуть чітко прописані права та обов'язки основних учасників процесу кредитування: кредитора, позичальника, держави.

**Складено автором на основі [3, с. 75-77]; [8, с. 319-320]*

- регулярне складання та подання до державних органів звітності по кредитних операціях передбачає жорсткі вимоги до якості підготовки програмного супроводження перепроектованих бізнес-процесів та часу його впровадження;

- важливість інформаційних технологій при проведенні кредитних операцій створює високу залежність процесу реінжинірингу від якості програмно-технічних комплексів та кваліфікації програмістів;

- вразливість до загрози відмивання «брудних» грошей вимагає обумовлює високу відповідальність при здійсненні функцій фінансового моніторингу;

- висока ступінь оновлення нормативної бази щодо виконання кредитних операцій, технологій, каналів збуту, потреб клієнтів вимагає створення динамічних моделей, які адекватно описують діяльність банку тощо [6, с. 94-103].

Таким чином, реінжиніринг кредитного механізму в банках необхідно проводити з урахуванням існуючих проблем та особливостей їх функціонування (табл. 2).

Передумовою впровадження заходів реінжинірингу кредитного механізму має стати розробка відповідної програми. Програма реінжинірингу кредитування повинна охоплювати всю структуру організації кредитного процесу на кожному рівні. Незважаючи на активні зусилля керівництва, програма може зустріти серйозні перешкоди на рівні функціональних та спеціальних підрозділів.

Програма повинна бути орієнтована на клієнта. Досить легко проводити реінжиніринг, спрямований на скорочення витрат або зменшення часу розробки. У цьому випадку досягається певний ефект, однак він буде нижче, ніж ефект від реінжинірингу, спрямованого на поліпшення всього процесу взаємодії банку з клієнтами в рамках операцій кредитування.

Необхідно виділити потенційні групи клієнтів кредитної організації і визначити їх основні інтереси. Клієнтів, перш за все, цікавить зниження вартості кредитного продукту і підвищення якості обслуговування. Але для одних може бути більш важлива швидкість, для інших – розширення асортименту послуг або продуктів, для третіх – стовідсоткова надійність і т. д. З метою підвищення результативності при розробці процесів слід враховувати інтереси основних груп клієнтів і виключити з розгляду групи, попередньо визнані незначними [8, с. 319-320].

Необхідно змінити систему заохочень, премій та просування по службі відповідно до вимог програми реінжинірингу. Треба мати на увазі, що програма не матиме належного ефекту, якщо всі заохочення персоналу, не відповідатимуть цілям перетворень. Крім продуманої і гнучкої системи мотивації доцільно заохочувати ініціативність рядового персоналу, спрямовану на зміну і самоврядування в рамках поставлених цілей. Потрібно забезпечити розуміння і підтримку проекту всіма співробітниками банку, з метою уникнення пасивного опору змінам.

В основі проекту реінжинірингу бізнес-процесів кредитування має лежати створення багатофункціональних робочих груп. Якщо використовуються спеціалізовані робочі групи, то в підсумку виходить неповне рішення, не здатне задовольнити вимог інших підрозділів кредитної організації. При розробці та здійсненні удосконалень доцільно спиратися на багатофункціональні групи, складені з найбільш кваліфікованих і творчо мислячих співробітників різних підрозділів [8, с. 319-320].

Висновки і пропозиції. Проведене дослідження дозволило зробити висновок, про недосконаліть діючого механізму банківського кредитування та наявність об'єктивної потреби у його вдосконаленні, що потребує не лише комплексного вирішення існуючих проблем, але й розробки нової фінансової філософії. Фінансовий реінжиніринг у кредитній сфері повинен супроводжуватися переосмисленням зон відповідальності та прав їх керівників, існує необхідність у ліквідації старих і створенні нових центрів відповідальності. Традиційні функціональні служби породжують дублювання в управлінні, а в кінцевому підсумку – зниження ефективності банківської діяльності в цілому. Щоб уникнути таких наслідків вперше було визначено особливості проведення реінжинірингу механізму банківського кредитування, адже це дозволить здійснювати реінжиніринг кредитної діяльності банку не фрагментарно, а у комплексі та взаємодії всіх елементів, що задіяні в цьому процесі.

Перспективами подальших досліджень у даному напрямі є імплементація методів та інструментів реінжинірингу механізму кредитування у банках та оцінка їх ефективності, а також адаптація кращого досвіду європейських банківських установ в проведенні реінжинірингу до умов розвитку фінансової системи України.

Список літератури:

1. Азаренкова Г. Оцінка результативності й ефективності реінжинірингу бізнес-процесу кредитування юридичних осіб на основі гібридного моделювання / Г. Азаренкова, С. Шамов, Н. Лобігер // Вісник НБУ. – 2011. – № 3. – С. 16-21.
2. Аксенов Е.П. Концептуально-терминологические особенности реинжининиринга / Е.П. Аксенов // Вестник Томского государственного университета. – 2011. – № 1(13). – С. 41-49.
3. Ахунова Р.Т. Реинжиниринг бизнес-процессов расчетно-кассового обслуживания в банке России / Р.Т. Ахунова // Известия Санкт-Петербургского университета экономики и финансов. – 2010. – № 2. – С. 75-77.
4. Балан В.Г. Реінжиніринг у системі стратегічного управління підприємства / В.Г. Балан, М.В. Ситницький // Формування ринкової економіки: зб. наук. праць / М-во освіти і науки України, ДВНЗ «Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана». – К.: КНЕУ, 2012. – Спец. вип.: у 2 ч., Ч. 1. – С. 406-414.
5. Davenport Th.H. Process Innovation: Reengineering Work Through Information Technology / Th.H. Davenport. – Boston: Harvard Business School Press, 1992. – 337 p.
6. Деркач О. Основні напрями реінжинірингу бізнес-процесів та інформаційних систем в комерційному банку / О. Деркач, М. Ліндер // Вісник КНТЕУ. – 2004. – № 6. – С. 94-103.
7. Єгоричева С.Б. Методичні аспекти реінжинірингу комерційних банків / С.Б. Єгоричева // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України: Збірник наукових праць. Т. 20 – Суми: УАБС НБУ, 2007. – С. 24-30.
8. Ковтун Р.С. Реинжиниринг бизнес-процесса потребительского кредитования / Р.С. Ковтун // Фундаментальные исследования. – 2007. – № 12(2). – С. 319-321.
9. Костерина Т.М. Банковский кредитный механизм: основные тенденции развития / Т.М. Костерина // Вестник ТвГУ. – 2014. – № 23. – С. 191-196.
10. Маршал Дж.Ф. Финансовая инженирия: Полное руководство по финансовым нововедеиям / Дж.Ф. Маршал, В.К. Бансал. – М.: ИНФА-М, 1988. – 784 с.

11. Нугманов В.Ю. Реинжиниринг бизнес-процессов: основные понятия и определения / В. Ю. Нугманов // Известия высших учебных заведений. – 2011. – № 3. – С. 215-225.
12. Нужнова И.С. Эволюция понятия «реинжиниринг бизнес-процессов» / И.С. Нужнова // Проблемный анализ и государственно-управленческое проектирование. – 2010. – № 1. – С. 133-140.
13. Репин В.В. Процессный подход к управлению. Моделирование бизнес-процессов / В.В. Репин, В.Г. Елиферов. – М.: РИА «Стандарты и качество», – 2004. – 408 с.
14. Офіційний сайт Національного Банку України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http:// www.bank.gov.ua

Богданова Е.А.
Киевский национальный торгово-экономический университет

РЕИНЖИНИРИНГ МЕХАНИЗМА БАНКОВСКОГО КРЕДИТОВАНИЯ

Аннотация
В статье исследован генезис научной мысли о сущности реинжиниринга бизнес-процессов. Проведен анализ и определены тенденции развития банковского кредитования. Выявлено актуальные проблемы банковского кредитования и предложены способы их решения на основе концепции реинжиниринга. Впервые определены предпосылки и особенности проведения реинжиниринга механизма банковского кредитования. Обоснованы направления и методология реинжиниринга механизма банковского кредитования.
Ключевые слова: банк, кредитый механизм, кредитный портфель, оптимизация, реинжиниринг, трансформация.

Bohdanova C.A.
Kyiv National University of Trade and Economics

REENGINEERING OF BANK LENDING MECHANISM

Summary
This article explores the genesis of scientific thought about nature of business process reengineering. The author has analyzed and identified trends in bank lending. He has revealed urgent problems of bank lending and offered their solutions based on the concept of reengineering. For the first time were defined preconditions and features of reengineering of bank lending mechanism. The author grounded directions and methodology of reengineering of bank lending mechanism.
Keywords: bank, credit mechanism, loan portfolio, optimization, reengineering, transformation.

УДК 339.16012.23

ЕКОНОМІЧНЕ ТА СОЦІАЛЬНЕ ЗНАЧЕННЯ ТОРГІВЛІ В РИНКОВИХ УМОВАХ

Бозуленко О.Я., Чварюк М.Д.
Чернівецький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

Стаття присвячена аналізу торгівлі з точки зору специфіки її функціонування. В роботі визначено вплив ринкового середовища на сферу торгівлі. Означено функції торгівлі, які розкривають її сутність. Встановлено, що торгівля відіграє визначну роль у сталому розвитку національного господарства. Сформульовано основні завдання, які необхідно вирішити торгівлі на сучасному етапі.
Ключові слова: торгівля, ринок, економіка, економічне значення торгівлі, соціальне значення торгівлі, торговельне підприємство

Постановка проблеми. Сучасна національна економіка перебуває в умовах якісного зросту та соціальної спрямованості. В цих умовах під впливом ринкових чинників суттєво посилюється роль торгівлі у реалізації економічної та соціальної політики країни, зростає її вагомість у забезпеченні матеріальних, культурних і духовних потреб споживачів.

Завдяки демонополізації внутрішньої торгівлі, лібералізації і диверсифікації її діяльності, інтеграції у міжнародні зв'язки, торгівля набуває принципово нового значення, якісно змінюються вимоги до галузі, зростає її соціально-економічна роль.

Тому пошук шляхів подальшого розвитку торгівлі, які ґрунтуються на сучасних наукових дослідженнях, потребує постійної уваги та практичного регулювання.

Аналіз останніх досліджень. Проблему удосконалення та розвитку торговельної галузі висвітлювали у своїх роботах такі науковці як В. В. Апопій, С. Г. Бабенко, О. І. Бланк, Н. О. Голошубова, Я. А. Гончарук, А. А. Мазаракі, В. В. Нікішкін, Л. О. Омелянович, С. Ф. Покропивний та ін.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Постійна зміна ринкового середовища, багаточисельні світові та внутрішні економічні кризи

© Бозуленко О.Я., Чварюк М.Д., 2015